

Door Reg. DSC kopie gezonden
aan _____

SVLS/SG/DG
AM/19

Hoofdkantoor

Postbus 14208
3508 SH Utrecht
Pallas Athenedreef 27
3561 PE Utrecht
T 030 234 01 16
F 030 231 76 55
E info@slachtofferhulp.nl
W www.slachtofferhulp.nl

Hulpverlening
0900 01 01 (lokaal tarief)

Ministerie van Veiligheid en Justitie
De heer mr. F. Teeven, staatssecretaris
Postbus 20301
2500 EH 's-Gravenhage

Utrecht, 26 augustus 2011

Behandeld door:
Uw kenmerk:
Ons kenmerk:
Betreft:

Ministerie van Justitie
DROB/DIV/OAB/AL-OD

Dossier	10-2011-000000000
Datum	31 AUG. 2011
Nummer	10-2011-000000000
Ambt.	10-2011-000000000

Sily

concept wetsvoorstel betreffende het leggen van conservatoir beslag door de staat voor slachtoffers van misdrijven.

Geachte heer Teeven,

Bij brief van 8 juli 2011 heeft u Slachtofferhulp Nederland om advies gevraagd over het concept wetsvoorstel betreffende het leggen van conservatoir beslag door de staat voor slachtoffers van misdrijven. Ik voldoe graag aan uw vraag.

Verbetering

Compensatie is één van de belangrijke behoeften van slachtoffers. Het concept wetsvoorstel creëert de mogelijkheid voor de staat om conservatoir beslag op vermogen van de verdachte te leggen in verband met de schade die het slachtoffer heeft geleden. Door conservatoir beslag kan de mogelijkheid tot verhaal van de vordering van het slachtoffer op de dader worden veiliggesteld. Hierdoor zal het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) beter de toegekende schadevergoeding voor het slachtoffer kunnen incasseren. Dit is een evidente verbetering van de positie van het slachtoffer. Slachtofferhulp Nederland steunt het concept wetsvoorstel dan ook van harte. Wel vormen het concept wetsvoorstel en de memorie van toelichting aanleiding tot de hier volgende opmerkingen.

Voorschotregeling

De inmiddels in werking getreden voorschotregeling (art. 36f, zesde lid, Sr) zorgt er voor dat slachtoffers van gewelds- en zedenmisdrijven uiterlijk acht maanden na het onherroepelijk worden van de rechterlijke uitspraak, de toegekende schadevergoeding krijgen uitgekeerd. Gelet hierop zou de vraag kunnen worden gesteld welke toegevoegde waarde conservatoir beslag in deze gevallen voor slachtoffers heeft. Volgens Slachtofferhulp Nederland is het voorgestelde beslag ook in deze gevallen van belang.

- Indien conservatoir beslag is gelegd, zal het CJIB sneller na het onherroepelijk worden van het vonnis al de schadevergoeding kunnen incasseren. Het slachtoffer zal hierdoor eerder zijn schadevergoeding krijgen.

- Indien conservatoir beslag is gelegd, wordt veilig gesteld dat de dader *zelf* de schadevergoeding aan het slachtoffer voldoet. Wanneer de compensatie door de dader (in plaats van door de overheid) plaatsvindt, draagt dat bij aan het herstel van het geschonden rechtsgevoel van het slachtoffer.

Hiernaast is van belang dat de voorschotregeling de komende jaren nog niet geldt voor vermogensdelicten. Wanneer de voorschotregeling in 2016 ook voor vermogensmisdrijven gaat gelden, is het voorschotbedrag in deze zaken bovendien gemaximeerd op € 5.000. Het slachtoffer kan in deze gevallen toch nog (gedeeltelijk) met lege handen komen te staan. Conservatoir beslag kan helpen om de gehele schadevergoeding, althans een groter gedeelte, voor het slachtoffer te incasseren.

Bijkomende voordelen

Naast dat door middel van conservatoir beslag de verhaalsmogelijkheid voor het slachtoffer wordt veiliggesteld ziet Slachtofferhulp Nederland twee andere bijkomende, maar wel belangrijke voordelen.

- Het eerste voordeel is reeds genoemd in de concept memorie van toelichting (p. 1): het conservatoir beslag kan ook fungeren als drukmiddel, waardoor een verdachte eerder bereid zou kunnen zijn om in te stemmen met een schaderegeling. Een dergelijke snelle vergoeding van de schade door de verdachte zelf, is zeer in het belang van slachtoffers. Een slachtoffer kan dan de onzekerheid over de schadevergoeding achter zich laten en zelf kiezen of hij bij het strafproces betrokken wil blijven.
- Een ander voordeel is dat wanneer (kort) na het misdrijf door de staat conservatoir beslag wordt gelegd bij de verdachte ten behoeve van de schadevergoeding voor het slachtoffer, dit bovendien zal kunnen bijdragen aan het herstel van het geschokte rechtsgevoel van het slachtoffer. Het zal een zekere erkenning geven van het aangedane leed.

Mede in het licht van deze twee bijkomende voordelen zou het spijtig zijn wanneer het toepassen van conservatoir beslag wordt beperkt tot zaken waarin de schade naar verwachting meer dan € 5.000 beloopt, zoals uit de concept memorie van toelichting (p. 8) zou kunnen worden afgeleid. Deze beperking is ingegeven door budgettaire overwegingen. Het is begrijpelijk dat de kosten een rol spelen in de wijze waarop conservatoir beslag gaat worden gehanteerd. Bovendien zal een slachtoffer met een schade beneden de € 5.000, ook zonder conservatoir beslag, uiteindelijk vaker zijn schade vergoed zien dan naar mate het bedrag hoger wordt.

Toch wil Slachtofferhulp Nederland er op wijzen dat juist in kleinere zaken conservatoir beslag belangrijk kan zijn als drukmiddel waardoor de verdachte snel tot schaderegeling komt. Beslag kan in kleinere zaken ook een belangrijke bijdrage leveren aan herstel van het geschonden rechtsgevoel van het slachtoffer. Het schadebedrag is immers niet altijd maatgevend voor het geschonden rechtsgevoel. Zo kan het schadebedrag van een tasjesroof relatief klein zijn, maar kan de impact op het slachtoffer groot zijn. De ontsteltenis zal dan extra groot zijn als de tasjesdief weer op zijn scooter voorbij komt, terwijl het slachtoffer nog met schade zit. Conservatoir beslag op de scooter van de verdachte zou juist in een dergelijk geval tegemoet komen aan het geschonden rechtsgevoel van het slachtoffer.

Slachtofferhulp Nederland pleit er derhalve voor om het conservatoir beslag ook in zaken waarbij de schade minder dan € 5.000 bedraagt, te overwegen.

De schadevergoedingsmaatregel

Naar aanleiding van dit concept wetsvoorstel wil Slachtofferhulp Nederland ook aandacht vragen voor de schadevergoedingsmaatregel. Het opleggen van de schadevergoedingsmaatregel was altijd al van groot belang voor een slachtoffer, omdat het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) dan de schadevergoeding voor het slachtoffer incasseert. Dit belang is nog groter geworden doordat ook de voorschotregeling aan de schadevergoedingsmaatregel is gekoppeld en hetzelfde geldt straks ook voor het hier voorgestelde conservatoir beslag. Zonder schadevergoedingsmaatregel blijft een slachtoffer verstoken van al deze faciliteiten.

Voor de staat is het in verband met conservatoir beslag ook van belang dat de schadevergoedingsmaatregel wordt opgelegd. Wordt de maatregel niet opgelegd, dan vervalt het beslag van rechtswege, zodra de uitspraak onherroepelijk is geworden. Hierdoor wordt het beslag met terugwerkende kracht onrechtmatig en de staat schadeplichtig (p. 6 van de concept memorie van toelichting). Met het oog hierop wordt aangekondigd dat in een aanwijzing kan worden geregeld dat wanneer conservatoir beslag is gelegd het openbaar ministerie hoger beroep *moet* instellen als geen schadevergoedingsmaatregel wordt opgelegd (p. 7 van de concept memorie van toelichting). De vraag kan worden gesteld waarom het openbaar ministerie niet ook hoger beroep *moet* instellen als er geen conservatoir beslag is gelegd, maar de officier van justitie een schadevergoedingsmaatregel had gevorderd en de rechter deze niet of maar zeer ten dele oplegt. Nu spreekt de Aanwijzing slachtofferzorg slechts over het meewegen van belangen van het slachtoffer bij de beslissing om in hoger beroep te gaan (p. 8).

Hoe dan ook, het zou beter zijn indien de rechter de schadevergoedingsmaatregel wèl oplegt en dat de rechter ook in meer gevallen de mogelijkheid krijgt deze op te leggen. Slachtofferhulp Nederland pleit in dit verband daarom voor de volgende aanpassingen.

- De schadevergoedingsmaatregel zou altijd op (minimaal) het zelfde bedrag moeten worden gesteld als het bedrag van de toegewezen vordering benadeelde partij. De rechter zou hiertoe een wettelijke verplichting moeten hebben. In de huidige situatie is de rechter niet gehouden het bedrag van de schadevergoedingsmaatregel op hetzelfde bedrag te stellen als het bedrag waarvoor hij de daarmee verband houdende vordering van de benadeelde partij heeft toegewezen (Hoge Raad 22-01-2008, LJN BC1355). En hoewel de rechter voor het schadevergoedingsbedrag meestal ook de maatregel oplegt, komt het nog altijd voor dat de rechter dat niet doet. Zelfs bij meervoudige kamers. Dit kan uiteraard zeer schrijnend zijn (recentelijk nog: Hof 's-Gravenhage 13-7-2011, LJN BR1551). Mocht een dergelijke verplichting op onoverkomelijke juridisch-technische of dogmatische bezwaren afketsen, zou er in ieder geval een motiveringsplicht voor de rechter moeten komen, voor het geval hij afziet van oplegging van de schadevergoedingsmaatregel terwijl de civiele vordering wel (gedeeltelijk) is toegewezen of wanneer hij de maatregel op een lager bedrag stelt dan de toegewezen civiele vordering.

- De schadevergoedingsmaatregel zou ook moeten kunnen worden opgelegd indien een verdachte van alle rechtsvervolging is ontslagen wegens ontoerekeningsvatbaarheid terwijl hem wel terbeschikkingstelling of opname in een psychiatrisch ziekenhuis wordt opgelegd. In deze zaken kan de civiele vordering gelet op art. 361, tweede lid, onder a, Sv in verbinding met art. 6:165 BW wél worden toegewezen, maar laten de bewoordingen van art. 36f, eerste lid, Sr niet toe dat een schadevergoedingsmaatregel wordt opgelegd in het geval dat de verdachte van alle rechtsvervolging is ontslagen (aldus Hoge Raad 12-10-2004, LJV AO3233). In art. 36f, eerste lid, Sv zou de terminologie kunnen worden aangepast in de zin dat ook in de hier genoemde gevallen de schadevergoedingsmaatregel kan worden opgelegd.
- Het zou mogelijk kunnen worden gemaakt dat de rechter in zeer uitzonderlijke omstandigheden afziet van oplegging van vervangende hechtenis die aan de schadevergoedingsmaatregel is gekoppeld. Het zou wel om zeer uitzonderlijke omstandigheden moeten gaan, omdat in deze zaken dan de belangrijke stok achter de deur van de hechtenis verdwijnt. In sommige gevallen staat de verplichte vervangende hechtenis echter aan het opleggen van de schadevergoedingsmaatregel in de weg. Dit heeft meestal te maken met gebrek aan draagkracht van de verdachte (bijvoorbeeld: Hof 's-Hertogenbosch 22-3-2011, LJV BP8609), soms in combinatie met de persoon van de verdachte (bijvoorbeeld: Rechtbank Arnhem 9-3-2011, LJV BP6993). De rechter zou in die gevallen dan toch de schadevergoedingsmaatregel kunnen opleggen, met alle voordelen voor het slachtoffer van dien, zonder dat dit dan leidt tot de ongewenste vervangende hechtenis. Overigens kan worden verdedigd dat art. 24c lid 3 Sr nu reeds toestaat om de vervangende hechtenis tot één dag te beperken (bijvoorbeeld Rechtbank Roermond 9-7-2010, LJV BN 3067), maar dit standpunt wordt schijnbaar niet algemeen gedeeld.

Verplichte bijdrage

De verplichte bijdrage aan de staat ten behoeve van de dienstverlening aan slachtoffers zal de maatregelen die ten behoeve van slachtoffers zijn genomen en worden genomen helpen betaalbaar te houden. Slachtofferhulp Nederland steunt daarom ook dit onderdeel van het concept wetsvoorstel. De toelichting op dit onderdeel is overigens summier. Gelet op de tekst van de wet en gelet op de toelichting waarin over een forfaitair bedrag wordt gesproken, lijkt het dat voor iedere veroordeling of strafbeschikking voor een misdrijf hetzelfde bedrag wordt geheven. Voor het forfaitaire bedrag is in de toelichting echter nog geen indicatie gegeven. Slachtofferhulp Nederland ziet daarom de afzonderlijke brief waarin verdere beleidsmatige invulling zal worden uiteengezet met belangstelling tegemoet.

Conclusie

Het wetsvoorstel is een evidente verbetering voor de positie van slachtoffers. Slachtofferhulp Nederland ondersteunt het concept wetsvoorstel dan ook zonder voorbehoud. Wel vraagt Slachtofferhulp Nederland in het bijzonder aandacht voor het volgende.

- Slachtofferhulp Nederland zou graag zien dat in de uitvoering van het conservatoir beslag ook wordt gekeken naar zaken met kleinere schade.
- Door het steeds verder toenemende belang van de schadevergoedingsmaatregel pleit Slachtofferhulp Nederland voor een wettelijke regeling waardoor in nog meer zaken deze maatregel kan en zal worden opgelegd.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Uiteraard zijn wij graag bereid ons standpunt nader toe te lichten.

Hoogachtend,

A. Crijlaars
Algemeen directeur